

یافته های پژوهش

در جدول ۱ شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش اعم از میانگین و انحراف معیار به تفکیک گروه ها گزارش شده اند. همچنین در این جدول نتایج آزمون کالموگروف – اسمیرنف (K-S Z) برای بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش گزارش شده اند.

جدول ۱: شاخص های توصیفی و نتایج بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش (n=300)

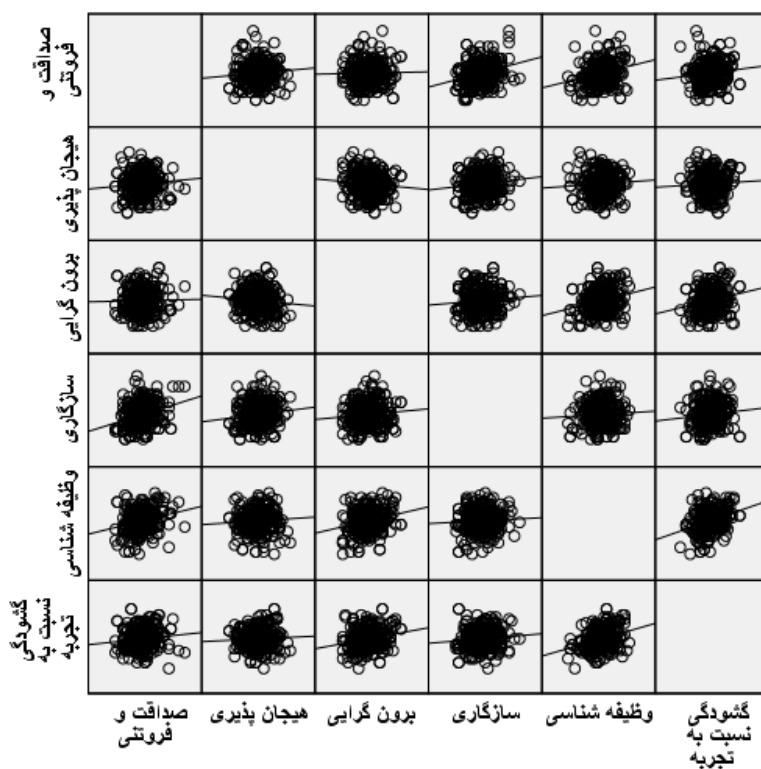
متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	آماره K-S Z	سطح معنی داری
صداقت و فروتنی	بهنجار	۲۷/۷۳	۶/۲۹	۰/۷۷	۰/۵۸
	وابسته به مواد مخدر	۲۸/۱۸	۵/۰۸	۰/۸۹	۰/۳۹
	وابسته به مواد محرک	۳۰/۰۳	۵/۰۳	۰/۸۷	۰/۴۲
هیجان پذیری	بهنجار	۲۹/۵۷	۵/۰۴	۰/۸۵	۰/۴۶
	وابسته به مواد مخدر	۲۹/۴۹	۴	۰/۸۱	۰/۵۲
	وابسته به مواد محرک	۳۰/۷۶	۳/۶۶	۱/۱۱	۰/۱۶
برون گرایی	بهنجار	۲۸/۲۸	۴/۸۴	۰/۷۰	۰/۷۰
	وابسته به مواد مخدر	۲۹	۴/۰۱	۱/۰۵	۰/۱۹
	وابسته به مواد محرک	۲۸/۵۴	۴/۰۹	۰/۸۹	۰/۴۰
سازگاری	بهنجار	۲۸/۴۹	۴/۸۹	۰/۶۴	۰/۷۹
	وابسته به مواد مخدر	۲۸/۰۷	۴/۲۳	۱/۰۶	۰/۲۰
	وابسته به مواد محرک	۲۸/۵۹	۴/۴۵	۱/۰۹	۰/۱۸
وظیفه شناسی	بهنجار	۲۶/۷۲	۴/۸۹	۰/۹۹	۰/۲۷
	وابسته به مواد مخدر	۲۸/۸۸	۴/۴۳	۰/۸۸	۰/۴۰
	وابسته به مواد محرک	۳۰/۴۱	۴/۵۰	۰/۷۷	۰/۵۹
گشودگی به تجربه	بهنجار	۲۷/۶۷	۴/۹۲	۱/۲۳	۰/۰۹
	وابسته به مواد مخدر	۲۸/۷۴	۴/۳۱	۱/۱۵	۰/۱۴
	وابسته به مواد محرک	۳۰/۳۹	۵/۵۲	۰/۷۳	۰/۶۵

با توجه به جدول شماره ۱، آماره Z آزمون کالموگروف – اسمیرنف برای تمامی متغیرهای پژوهش در تمامی گروه ها معنی دار نمی باشد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که توزیع متغیرها نرمال می باشد.

برای مقایسه صفات شخصیتی هگزاگو (صداقت و فروتنی، هیجان پذیری، برون گرایی، سازگاری، وظیفه شناسی و گشودگی به تجربه) در افراد وابسته به مواد مخدر، افراد وابسته به مواد محرک و افراد بهنجار از تحلیل واریانس چند متغیری یک راهه استفاده شد. قبل از ارائه نتایج این آزمون، پیش فرض های آن مورد آزمون قرار گرفت. برای بررسی همگنی واریانس متغیرهای پژوهش از آزمون لوین استفاده شد. یافته ها نشان داد که آماره F آزمون لوین جهت بررسی همگنی واریانس متغیرها در گروه های پژوهش برای متغیرهای برون گرایی (۲/۸۷)، سازگاری (۱/۱۴) و وظیفه شناسی (۰/۱۲) معنی دار نمی باشد. این یافته نشان می دهد که واریانس این متغیرها در گروه ها همگن می باشد. همچنین آماره f لوین برای متغیرهای صداقت و فروتنی (۳/۶۹)، هیجان پذیری (۵/۸۹) و گشودگی به تجربه (۳/۳۷) معنی دار می باشد. مایلز و بانیارد^۱ (۲۰۰۷)، پیشنهاد می کنند در صورتی که تعداد نمونه ها در گروه ها برابر باشند، واریانس متغیر وابسته در این گروه ها برابر در نظر گرفته می شود. در پژوهش حاضر نیز تعداد افراد هر دو گروه برابر می باشد و هر گروه دارای ۱۰۰ نفر عضو است. بنابراین با توجه به نظر مایلز و بانیارد (۲۰۰۷)، واریانس متغیرها در گروه ها همگن می باشد. برای بررسی همگنی ماتریس کوواریانس متغیرهای وابسته در گروه ها از آزمون M باکس استفاده شد. یافته ها نشان داد که آماره F آزمون ام باکس (۴۴/۳۷) معنی دار نمی باشد ($F=0.95, p>0.05$). بنابراین می توان نتیجه گرفت که ماتریس کوواریانس متغیرهای وابسته در دو گروه برابر است. برای بررسی مفروضه کرویت یا معنی داری رابطه

¹ - Miles and Banyard

بین متغیرها از آزمون مجذور خی بارتلت استفاده شد. یافته ها نشان داد که آماره مجذور خی بارتلت (۱۲۸/۲۹) در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می باشد. بنابراین بین متغیرهای پژوهش رابطه معنی دار وجود دارد. برای بررسی خطی بودن رابطه بین متغیرهای وابسته از نمودار پراکنش استفاده شد. در شکل ۱ نمودار پراکنش برای بررسی خطی بودن رابطه متغیرهای گزارش شده است.

شکل ۱: نمودار پراکنش برای بررسی خطی بودن رابطه متغیرها

با توجه به شکل ۱ می توان گفت بین متغیرها رابطه خطی وجود دارد. چون توزیع متغیرها U شکل نیست. در جدول ۲ نتایج آزمون تحلیل واریانس چندمتغیری گزارش شده است.

جدول ۲: نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیری مربوط به صفات شخصیتی هگزاگو در گروه های پژوهش

آزمون	آماره	F	d.f1	d.f2	سطح معنی داری	اندازه اثر
اثر پیلاپی	۰/۱۵	۳/۹۴	۱۲	۵۸۶	۰/۰۰۱	۰/۰۷
لامبدای ویلکز	۰/۸۵	۴/۰۳	۱۲	۵۸۴	۰/۰۰۱	۰/۰۸
اثر هاتلینگ	۰/۱۷	۴/۱۳	۱۲	۵۸۲	۰/۰۰۱	۰/۰۸
بزرگترین ریشه روی	۰/۱۵	۷/۵۸	۶	۲۹۳	۰/۰۰۱	۰/۱۳

با توجه به جدول ۲، آماره F تحلیل واریانس چندمتغیری بررسی تفاوت گروه ها در صفات شخصیتی هگزاگو در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می باشد (Wilks' Lambda=0.85, $F_{12,584}=4.03$, $p<0.001$). بنابراین می توان گفت که بین گروه ها در صفات شخصیتی هگزاگو، تفاوت معنی داری وجود دارد. برای بررسی اینکه گروه ها در کدام یک از صفات شخصیتی هگزاگو با یکدیگر تفاوت دارند در جدول ۳ نتایج تحلیل واریانس یک راهه گزارش شده است.

جدول ۳: نتایج تحلیل واریانس یک راهه تفاوت گروه ها در صفات شخصیتی هگزاگو

مولفه	SS گروه	SS خطا	MS گروه	MS خطا	F	p	اندازه اثر
صداقت و فروتنی	۲۷۹/۱۶	۸۹۹۳/۳۸	۱۴۸/۵۸	۳۰/۲۸	۴/۹۰	۰/۰۰۸	۰/۰۴
هیجان پذیری	۱۰۱/۱۸	۵۴۳۵/۷۴	۵۰/۵۹	۱۸/۳۰	۲/۷۶	۰/۰۷	۰/۰۲
برون گرایی	۲۶/۵۸	۵۵۷۹	۱۳/۲۹	۱۸/۷۸	۰/۷۰	۰/۴۹	۰/۰۱
سازگاری	۱۵/۲۲	۶۱۰۷/۶۹	۷/۶۱	۲۰/۵۶	۰/۳۷	۰/۶۹	۰/۰۱
وظیفه شناسی	۶۸۷/۴۲	۶۳۳۴/۹۱	۳۴۳/۷۱	۲۱/۳۳	۱۶/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۰۹
گشودگی به تجربه	۳۷۵/۵۲	۷۲۶۵/۱۴	۱۸۷/۷۶	۲۴/۴۶	۷/۶۷	۰/۰۰۱	۰/۰۵

با توجه به جدول ۳ آماره F برای وظیفه شناسی (۱۶/۱۱) و گشودگی به تجربه (۷/۶۷) در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می باشد. همچنین آماره F برای صداقت و فروتنی (۴/۹۰) در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشد. این یافته ها نشانگر آن هستند که بین گروه های پژوهش در این صفات تفاوت معنی داری وجود دارد. اما آماره F برای هیجان پذیری (۲/۷۶)، برون گرایی (۰/۷۰) و سازگاری (۰/۳۷) معنی دار نمی باشد. این یافته نشان می دهد بین گروه در این صفات تفاوت معنی داری وجود ندارد. اندازه اثر برای صداقت و فروتنی (۰/۰۴)، وظیفه شناسی (۰/۰۹) و گشودگی به تجربه (۰/۰۵) می باشد که نشان می دهد این تفاوت در جامعه متوسط است. لازم به ذکر است که مقدار ۰/۰۱ به عنوان اندازه اثر کوچک، ۰/۰۴

متوسط و ۰/۱ به عنوان اندازه اثر بزرگ در نظر گرفته می شود (هوبرتی،^۱ ۲۰۰۲). در جدول ۴ نتایج مقایسه های زوجی میانگین های گروه ها گزارش شده اند.

جدول ۴: نتایج مقایسه زوجی گروه ها در متغیرهای پژوهش

مولفه	گروه	گروه	تفاوت میانگین	خطای استاندارد	سطح معنی داری
صداقت و فروتنی	بهنجار	مخدر	-۰/۴۵	۰/۷۷	۰/۵۶
	بهنجار	محرک	-۲/۳۰	۰/۷۷	۰/۰۰۳
	مخدر	محرک	-۱/۸۵	۰/۷۷	۰/۰۱
هیجان پذیری	بهنجار	مخدر	۰/۰۸	۰/۶۰	۰/۸۹
	بهنجار	محرک	-۱/۱۹	۰/۶۰	۰/۰۷
	مخدر	محرک	-۱/۲۷	۰/۶۰	۰/۰۶
برون گرایی	بهنجار	مخدر	-۰/۷۲	۰/۶۱	۰/۲۴
	بهنجار	محرک	-۰/۲۶	۰/۶۱	۰/۶۷
	مخدر	محرک	۰/۴۶	۰/۶۱	۰/۴۵
سازگاری	بهنجار	مخدر	۰/۴۲	۰/۶۴	۰/۵۱
	بهنجار	محرک	-۰/۱۰	۰/۶۴	۰/۸۷
	مخدر	محرک	-۰/۵۲	۰/۶۴	۰/۴۱
وظیفه شناسی	بهنجار	مخدر	-۲/۱۶	۰/۶۵	۰/۰۰۱
	بهنجار	محرک	-۳/۶۹	۰/۶۵	۰/۰۰۱
	مخدر	محرک	-۱/۵۳	۰/۶۵	۰/۰۲
گشودگی به تجربه	بهنجار	مخدر	-۱/۰۷	۰/۶۹	۰/۱۲
	بهنجار	محرک	-۲/۷۲	۰/۶۹	۰/۰۰۱
	مخدر	محرک	-۱/۶۵	۰/۶۹	۰/۰۲

با توجه به جدول ۴ در متغیر صداقت و فروتنی بین افراد بهنجار و وابسته به مواد مخدر، تفاوت معنی داری وجود ندارد. میانگین افراد وابسته به مواد محرک به صورت معنی داری بیشتر از افراد بهنجار و وابسته به مواد مخدر می باشد. در متغیر وظیفه شناسی میانگین افراد وابسته به مواد مخدر و وابسته به مواد محرک به صورت معنی داری بیشتر از افراد بهنجار می باشد. میانگین افراد وابسته به مواد محرک نیز بیشتر از افراد وابسته به مواد مخدر می باشد. در متغیر گشودگی به تجربه بین افراد بهنجار و وابسته به مواد مخدر، تفاوت معنی داری وجود ندارد. میانگین افراد وابسته به مواد محرک به صورت معنی داری بیشتر از افراد بهنجار و وابسته به مواد مخدر می باشد.

منابع

Huberty, CJ. (2002). A history of effect sizes indices. *Educational Psychology Measurement*. 62, 227-240.

Miles, J. & Banyard, P. (2007). *Understanding and Using Statistics in Psychology: A Practical Introduction*. London: SAGE.

¹ . Huberty